

Aşağıdaki sorularımın, **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

Bakanlık tarafından açıklanan veriler; Türkiye nüfusunun yüzde 6.9'unun, Engelliler Konfederasyonu verilerine göre ise Türkiye nüfusunun yüzde 10'unun engelli bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Türkiye'de yaşayan engelli yurttaşların en temel gündemleri yoksulluk, işsizlik, erişilebilirlik, istihdam ve çalışma haklarının yok sayılması, rapor alma süreçlerinin eziyete dönüştürülmesi, özel ve kamusal alanda yaptırımsız bırakılan şiddet sorunlarıdır. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik kriz koşullarında bu sorunlar daha da katlanılmaz bir boyuta ulaşmaktadır. BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme, taraf devletler tarafından imzalandığı 2009 yılından bu yana tam olarak uygulanmamıştır. Engellilere yönelik hak ihlallerini sıradanlaştıran sağlamlılık ideolojisine karşı alınması gereken sosyo-ekonomik, hukuki ve ahlaki-politik tedbirler henüz alınmamıştır. Engelli yurttaşlar ve mülteciler, derin yoksulluk koşullarında ve temel kamu hizmetlerine erişemeden yaşamaktadır. Yerel yönetimler başta olmak üzere tüm kamu kurumlarının sunması gereken hizmetler engellilere ulaşamamaktadır. Şehirler engelli kimliği yok sayılarak inşa edilmekte; yol, kaldırım, toplu taşıma ve sosyal alan tasarımı milyonlarca insan yok sayılarak "belli bir normdaki bedenlere ve zeka düzeyine" göre yapılmaktadır. Sağlamlı ideolojinin yok saydığı engelli, yaşlı ve nöroçeşitli yaşamlar için binalar, sokaklar, işyerleri ve diğer tüm yaşam alanları kısıtlıdır. Sadece fiziksel yaşam alanlarındaki değil, internet siteleri, e-devlet uygulamaları ve tüm yaşam alanlarındaki erişilebilirlik sorununun çözümüne dair adım atılmamaktadır.

Yanı sıra; Türkiye'de engelli ve yaşlı bakımı aile bireylerine yüklenmekte olup; engelli bireylerin temel bakım ihtiyaçları aileleri tarafından sağlanmaktadır. Engelli yurttaşların bakım hizmetlerinin yürütülmesi sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir. 2007 yılında gündeme gelen Bakım Yasası ile kanun taslağı hazırlığı yapılmış fakat bu tarihten sonra konu ile ilgili herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. Evde bakım hizmetlerinin önemi özellikle fiziksel ve zihinsel engeli bulunan yurttaşlara bakım hizmeti veren aile bireyleri için hayati önem taşımaktadır.

Engelli yurttaşların yaşadıkları sağlık, eğitim, ayrımcılık, istihdam ve erişilebilirlik sorunlarının çözümü yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde yürütülecek bir planlama ile mümkün kılınabilir. Erişilebilirlik bağlamında engelli yurttaşların tedavi, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden faydalanması; sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımının kolaylaştırılması, kamu hizmetlerinden yararlanması; kamu kurum ve kuruluşlarının mekan ve ulaşım sistemlerinin erişilebilir ve kullanışlı olarak düzenlenmesi ile mümkündür. Türkiye'de

erişilebilirlikle ilgili en önemli yasa Temmuz 2005'te Engelliler Kanunu adı altında yürürlüğe girmiştir. Yasaya göre kamuya açık alanlar, binalar ve toplu taşıma araçlarının engelliler için (uzatma süresiyle birlikte) 10 yıl içinde erişilebilir hale gelmesi gerekmektedir, 7 Temmuz 2015'te süre dolmuş olmasına rağmen;

- *Türkiye'de 285.871 adet yaya yolunun (arter, cadde ve sokaklarda bulunan kaldırımlar) yüzde 81,40'ında rampa ve yüzde 96,08'inde ise hissedilebilir zemin uygulaması bulunmuyor.*
- *Türkiye'de 51 ilde hizmet veren 26.463 şehir içi ulaşım aracının yüzde 58,98 rampa ya da asansör bulunmuyor. Yüzde 73,08'inde sesli ikaz sistemi, yüzde 70,40'ında görsel ikaz sistemi bulunmuyor.*
- *29.795 kamu binasının sadece yüzde 32,51'inde asansör, yüzde 24,68'inde uygun tuvalet ve yüzde 0,23'ünde indüksiyon döngü sistemi bulunuyor.*
- *Kamu binalarında işaret dili bilen personel oranı yüzde 15 ile sınırlı. Kamu kurum ve kuruluşları internet web sayfalarının yüzde 95,24'ü görme engelli kişilere ve yüzde 92,86'sı ise işitme engelli kişilere uygun değil.*

Üstelik basına yansıyan haberlere göre yasanın uzatıldığı 2012 yılında uygulanabilirliği denetlemek için her ilde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Kurulları oluşturulmuş olmasına rağmen bugüne kadar hiç ceza kesilmemiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Türkiye'de yaşayan engelli yurttaş sayısı önergeyi cevaplayacağınız tarih itibarıyla kaçtır? Bu yurttaşların kaçının evde bakım ihtiyacı vardır?
- 2- Evde bakım hizmetlerinden faydalanan engelli yurttaş sayısı kaçtır? Engellilerin evde bakımı konusunda verilen destekler nelerdir?
- 3- Kamuda engelli istihdamı oranı kaçtır? İstihdam dışında bırakılan engellilerin sayısı nedir?
- 4- Engelli yurttaşların eğitime devam oranı nedir? Üniversitelerde eğitim göre engelli birey sayısı kaçtır?
- 5- Engelli yurttaşlar için Kalkınma Planında yer alan Erişilebilirlik ve Altyapı çalışmaları ne aşamada?
- 6- Kamu binaları ve kamusal alanlar engelliler için ne oranda engelsiz mimariye sahiptir?
- 7- Eğitim ve sağlık alanında erişilebilirlik sorunlarının çözümü için yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 8- Ulaşım ve toplu taşıma alanlarında engellilerin erişilebilirlik sorunlarının çözümü için neler yapılmaktadır?

- 9- Engelliler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte erişilebilirlik sorunlarının çözümü için verilen son süre dolmuştur. Süre dolmuş olmasına rağmen erişilebilirlik sorunlarının çözülmemiş olmasının sebebi nedir?
- 10- Türkiye'de kaç adet Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Kurumu bulunmaktadır? Bunların faaliyetleri nelerdir?
- 11- Engelliler Kanunu kapsamında erişilebilirlik sorunlarının çözümü için verilen sürenin dolması itibariyle kaç adet denetleme yapılmıştır? Bu denetlemeler sonucu uygulanan cezalar nelerdir?
- 12- Engelli olduğu halde gelir kriterinden dolayı engelli maaşından faydalanamayan yurttaşların sayısı kaçtır?
- 13- Engellilerin sağlığa erişiminin kolaylaştırılması adına yürütülen çalışmalar nelerdir?
- 14- Engellilerin fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimi, ilaç, bakım, medikal masraflarının karşılanması bağlamında yapılan yardımlar nelerdir?
- 15- Son 5 yıl içinde engellilik raporu güncellenerek engel oranı düşürülen kişi sayısı kaçtır?